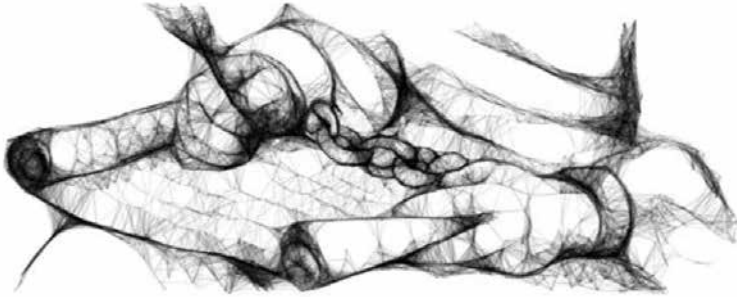

Leeto la ho ea Roma

SABATHA MANTSIBOEA

Bakeng sa thuto ea beke ena, bala:

Liketso 27, 28; Ba-Roma 1:18–20.

Temana ea Khopolo:

“La re: Paulose, u se ke ua tšaba; e ka khona u hlahe pela Sesare” (Liketso 27:24).

Paulose ka nako e telele o ne a lakalitse ho etela Roma, empa ho tšoaroa ha hae Jerusalema ho ile ha fetola sohle. Ka ho inehela khatellong ea poloko ea molao ea baetepele ba kereke ea Jerusalema, o qetelletse a le matsohong a molao a ma-Roma ka lilemo tse ka bang hlano, ho kenyeletsa nako eo a e qetleng a le leoatleng leetong le lebang Italia. Phetoho ena e bile leqeba le bolaeang meralong ea boromuoa ba hae. Ho sa natsoe ho setiseha hoo, Jesu ka sebele a tšepisa hore moapostola o tla paka ka eena Roma (Liketso 23:11). Leha re mo siteloa, molimo a ka 'na a re fa monyetla oa bobeli, leha kamehla a sa re sireletsi litla moraong tsa liketso tsa rōna. E seng hore feela Paulose o ile a ea Roma e le motšoarua empa ha ho bopaki ba Bible hore o kile a ea Spain, joalo kahaa ne a hopotse (Ba-Roma 15:24). Ka mora ho lokolloa ho se tsejoang ka hore ke ho tšoaroa ha pele Roma, Paulose o ne a tla tšoaroa hape, lekhetlong ho tla ahlolleoa lefu (2 Tim. 4:6–8) tlasa Nero ka A.D. 67.

E, Paulose o ile a fihla Roma, 'me ha a ntse a koaletsoe tlung pele a qosoa kapel'a morena, a bua, ntle le litlamo (Ba-Efe. 6:20, Ba-Fil. 1:13), ntle tšitiso ho mang kapa mang ea tlang ho eena (Liketso 28:30, 31), ho kenyeletsa le batho ba hlaheletseng ho tsoa ntlong ea Sesare (Ba-Fil. 4:22).

*Ithute thuto ea beke ena ho lokisetsa Sabatha, 29 Loetse.

Ho ea Roma ka Sekepe

Ka mor'a lilemo tse ka bang peli a le Sesare (Liketso 24:27), Paulose hape o ne a lokela ho romeloa Roma. Ho ipapisitsoe le bongata mothong oa pele le manoni a tlhaloso lintlha ka botlalo ho hlalosa tsohle ka leeto le le lelele hara maqhubu a leoatlle ho ea Italia (Liketso 27:1–28:16), Luka o ne a felehelitse Paulose, joalo ka e mong ea bitsoang Aristarke (Liketso 27:2). Motho e mong oa bohlokoa paleng ena ke molaoli oa lekholo oa Roma, Juliuse, ea neng a na le batšoaruoa ba bang boliseng ba hae (Liketso 27:1). E ne e le mafelong a lehlabula ha ba tloha. Boitimo (Liketso 27:9) bo supa letsatsing la lipheko, mafelong a Mphalane. Ka lebaka la maemo a mariha, ho tsamaea ka Mediterraneanane ho ne ho qojoa lipakeng tsa Pulungoana le Hlakubele. Ka nako ena, leha ho joalo, ba ile ba tobana le mathata ho tloha qalong, 'me e bile ka mor'a tieho e telele ba ileng ba fihla boema kepeng bo bonyenyane ba Kou-e-Ntle, sehleke-hlekeng sa Krete (Liketso 27:8).

Bala Liketso 27:9–12. Ha ba ntse ba le Koung-e-ntle, Paulose o ile a kena joang paleng, 'me ho kena ha hae ho ile ha a moheloa joang?

Tlhokomeliso ea Pauloae ea feta e sa eloa hloko, eaba ba etsa qeto ea ho fetela pele bophirimela limaele tse mashome a mane lebopong (Phoenix), moo ba ka hlolang mariha ka polokeho. Ka bomalimabe, ka ho panya ha ntši maemo a leholimo a fetoha, ba ile ba tšoaroa ke sefeto se matla ba ileng ba inehela ho sona sa khanna sekepe ho se lebisana boroa-bophirima ke moea hole le lefatše. Ha morao ba lahlela thepa ea sekepe leoatleng le thepa tse ling ho bebofatsa boima ba sekepe, ka ha ne se ntse se kenya metsi. Boemo e ne e le bo nyarolang. Ka mor'a matsatsi ba sa bone letsatsi, ba sa bone le hantle, ka pula e ngata, le meea e puputlang, ba sa tsebe le moo ba leng teng ba bile ba khathetse, ba “lahleheloa ke tšepo eohle ea ho phela” (Liketso 27:20).

Bala Liketso 27:21–26. Ho kena lipakeng ha bobeli ha Paulose e bile hofe paleng ee?

Ka mantsoe a boporofeta, Paulose a bolella ba ka sekepeng molaetsa oo a sa tsoa o fumana hoo tsoa ho Molimo. Ho ne ho se na lebaka la ho nyahama kapa ho lahla tšepo. Ho ntse ho tla le kotsi le tahlehelo, empa bohle bat la phela.

Hobaneng mohlanka oa Morena ea tšepahalang ea itetseng a lokela ho utloa bohloko ha kaalo? Ke thuto efe eo re ithutang ho tsoa maiphihlelong a hae?

Sekepe sea Shoa

Ho keneng ha hae lebobeli peleng ena, Paulose a tiisetša bohle ba sekepeng—batho ba 276 kaofela (Liketso 27:37)—hore, leha hosa tloha hotle, ha ho ka ke ha ba le motho ea lemalang; ke sekepe feela se tla sha (Liketso 27:22). Matsatsi a leshome le metso e mene ha morao, mantsoe a moapostola a phetheha. Sefefo e ntse e le se befileng 'me sekepe se tsokotseha ka hohle, basesisi ba utloela hore lefatše le haufi, ka hobane ba ne ba utloa lerata la ho thulana (Liketso 27:27). Ka mor'a letoto la melumo, le ho tšaba hore sekepe se tloha se thula mafika lebopong, ba lihela li-ankora tse 'ne bo ka morao ba sekepe e le ho fokotsa lebelo; ha ka lehlakoreng le leng ba ntse ba kopa melimo ea bona hore letsatsi le chabe (Liketso 27:28, 29).

Bala Liketso 27:30–44. Ke lithuto tse teng paleng ee bakeng sa rōna?

Qalong ea leeto, molaoli oa lekholo o ile a tšoara Paulose hantle empa o ne a se na lebaka la ho tšepa kahlolo ea moapostola pejana leetong. Ka mora libeke tse peli, leha hole joalo, lintho li ne li fapane. Paulose o ne a hapile tšepo ea molaoli ka bopofeta ba hae ba ho shoa ha sekepe (Liketso 27:21–26), boo joale bo neng bo ea phethahala. Paulose a qeta batho ba sekepeng hore ba je, hoseng joalo ba ke ke ba ba le matla a ho sesetsa lebopong. Mohau oa Molimo ha u re tlose ho etseng se matleng a rōna. “Tlhalosong eohle ho leka-lekana ho hotle ho entsoe lipakeng tsa tiisetso ea Molimo ka polokeho ea bona le seo batho ba amohang ba se tsang.”—David J. Williams, *Acts* (Grand Rapids: Baker, 1990), p. 438.

Ha meso e atamela, basesisi ba bona lefatše; e ne e le lebope le nang le boema-kepe, moo ba ileng ba etsa qeto ea ho tšekisa sekepe. Sekepe, leha hole joalo, ha se a ka sa fihla lebopong. Empa, sa otlā hloahloa e nang le lehlabathe 'me sa robeha ke matla a maqhubu. Morero oa lesole oa ho bolaea batšoarua ho ba thibela hore ba balehe o ile oa thijoa ke molaoli haholo ka lebaka la Paulose. Qetellong, joalo kaha Molimo a tšepisitse, ha ho ea timela le ea mong.

Matla a bopaki le semelo sa Paulose li lokela ho re ruta eng, hore takatsong ea ho boloka Paulose a phela, masole a ileng a thibela ho bolaea batšoarua?

Mileta

E bile ka mor'a ho fihla lebopong moo ba ileng ithuta hore ba Mileta, sehleke-hleke se senenyane khubung ea Mediterraneane, ka boroa ho Sisilia. Ka libeke tse peli ba tsokolitsoe ke maqhubu leoatleng, ba inehela matleng a moea, ba se ba nkile limaele tse makholo a mane le mashome a supileng le metso e mehlano e sa le ba tloha Koung-e-ntle, Krete. Joale ba lokela ho ema likhoeli tse tharo maria pele ba tsoela pele ka leeto la bona (Liketso 28:11).

Bala Liketso 28:1–10. Ho ile ha etsahala'ng ho Paulose sehleke-hlekeng sa Mileta, 'me ke joang Molimo a ileng a mo sebelisa?

Batho ba Mileta ba bile le setsoalle le kamohelo e mofuthu, 'me ntho ea pele eo ba e etselitseng Paulose le sehlopha, bao bohle ba neng ba le metsi le ho hatsela, e ile eaba ho ba besetsa mollo ho iphuthumatsa; linoko tsa mocheso Mileta ka nako ena e ka ba 50°F. Taba ea noha ea hapa thahasello tsa batho ka Paulose. Qalong, beng ba sehleke-hleke ba sheba taba ka hore o lonngoe e le kotlo ea leholimo. Ba nahana hore Paulose ke 'molai ea atlehileng ho baleha lefu ho tebeng ha sekepe empa melimo ea 'na ea mo tsoara, kapa mohlomong molingoana oa mo-Gerike Dikē, mothofatso oa toka le boiphetetso. Ka ha moapostola ha a ka a shoa, o ile a tlotloa e le molimo, joalo kaha ho etsahetse Litra lilengoana tse 'maloa tse pejana (Liketso 14:8–18). Leha Luka a sa lule ponong ena, ho bolokehile ho ka nka hore Paulose o nkile monyetla ka boemo bona ho etsa bopaki sechabeng seo a se sebetsang ka Molimo oo a o sebeletsang. Publiuse e ka 'na eaba e ne e le moemeli oa Roma Mileta kapa motho feela oa maemo oa lehae, empa o ile a mohela Paulose le bao a tsamaeang le bona matsatsi a mararo ho fihlela ba thotse sebaka seo ba ka lulang ho sona. Ka tsela e itseng, ho folisoa ha ntate oa motho enoa ho ile ha nea Paulose monyetla o Bosebeletsu hara batho ba Mileta. Tlalehong ea Luka, ha bitsoe molumeli le ea mong kapa phutheho eo Paulose a e siileng morao ha a tloha Mileta. Ho se re letho ho ka 'na ha nkoa e le ka boomo, empa e bontša hore thomo ea rōna lefatšeng e fetisa likolobetso kapa ho theha likereke; hape e kenyeletsa khathatseho ka batho le lithoko tsa bona. Ena ke karolo e utlohalang ea Evangelii (Liketso 20:35; bapisa le Tite 3:14).

Ho makatsa hakakang hore beng ba sehleke-hleke ba na le kutloisiso ea kahlolo ea leholimo. Seo hantle-ntle se tso ho? Shaba Ba-Roma 1:18–20.

Paulose Roma, Qetellong

Ka mora likhoeli tse tharo Mileta, Paulose le bao a tsamaeang le bona qetellong ba khona ho tsamaea (Liketso 28:11). Ba fihla Puseole (Liketso 28:13)— ha joale ke Pozzuoli, lebopong la Naples—moo ba tla tsamaea ho ea Roma ka tsela (sheba Liketso 28:11–16). Litaba tsa ho atamela ha Paulose tsa fihla kapele Roma, 'me ho tloha moo sehlopha sa balumeli sa tsamaea limaele tse 'maloa ho boroa ho tla mo amohela. Leha a ne a so ka a ba Roma, moapostola o ne a na le metsoalle e 'maloa motseng oo: basebetsi 'moho, balumeli, beng ka eena, le ba bang ba bangata ba neng ba ratoa ke eena (Ba-Roma 16:3–16). Kopano e ileng ea ba lepatlelong la Apiuse e ne e le e mahlonoko, haholo ha re sheba ho shoa ha sekepe le taba ea hore Paulose joale e ne e le motšoaruoa. Ka lebaka la pontšo eo e ikhethileng ea lerato le tsotello ka lehlakoreng metsoalle ea hae e ratoang, moapostola a leboha Molimo 'me a hlajoa pelo ha a ne a tlo qosoa kepele ho Morena. Tlalehong ea hae ea molao, Festuse o lokela e be o ngotse tlaleho ho ea ka molao oa Roma, Paulose o n'a se molato oa tlolo e ka sehlohong (Liketso 25:26, 27; 26:31, 32). Sena mohlomong se hlalosa hore na ke hobaneng a ile a khona ho hira ntlolo (Liketso 28:30) ho e-na le ho romeloa teronkong kapa kampong ea masole, leha ho ea ka mokhoa oa Roma o ne a tlameletsoe le lesole nako ena eohle. Hore Paulose o ne a itefella ka ho eta mosebetsi (Liketso 18:3).

Bala Likwetso 28:17–22. Paulose o ile a etsa'ng hang ho ba a tsitse?

Leha Paulose a ne a sitoa ho ea synagogeng, synagoge e ne ka tla ho eena. Joale hang ka mor'a ho fihla hae, ho latela mokhoa oa hae oa ho qala Ba-Judeng pele (Ba-Roma 1:16), a biletša ho eena baetapele ba Baduje ho bolela ho hloka molato ha hae, joalo kaha a entse pele, hore o tšeroe ho se lebaka ha e se la tšepo ea Iseraele (Liketso 23:6, 24:15, 26:6–8). Morero oa hae e ne e se hakalo ho ipuella empa ho theha maemo a ho tšepana a mo lumeleng ho ruta Evangeli, a bontša ka moo tsoho ea Jesu e neng e le phethahalo ea tšepiso ea baholo-holo ba ba-Iseraele. Ba maketse hore ha ba so utloe litaba ho tsoa Jerusalem ka Paulose, ba etsa qeto ho mo mamela.

Bala Liketso 28:22. See se re bolella'ng ka khalefo e khahlanong le balumeli le ka nako ee? Ke joang re ka lulang re tšepaha leha ba bang ba bua khanong le tumelo ea rōna?

Ho Hlola ha Evangeli

Ka letsatsi le baliloeng ba-Jud k bongata bo bohlo ho tla utloa Evangelil (Liketso 28:23).

Bala Liketso 28:24–31. Ntlha ea Paulose ke efe ka ko qotsa Esaia boemong boo?

Qotsulo ea Esaia 6:9, 10 e hlalosa se etsahalang ha batho ba hana ho amohela molaetsa oa leholimo. Leha Bajude ba bang ba ile ba lumela, ba bang che, 'me joale, ka lebaka ntoa e kholo, moapostola o n'a se na boikhetlo haese ho ea ho Balichaba hape (liketso 13:46, 47; 18:6). Paulose o ile a lokela ho ema lilemo tse peli ho mameloa ke morena. Ka hlakoreng le leng, leha a ne a koaletsoe ntlong ea hae, o ne a ntse khona ho arolelana Evangeli ntle tšitiso ea letho. Pono ea ho qetela ho Liketso ke e buang ka tlhoho ea Evangeli, e se nang tšusumetso e ka ba ea Bajude kapa Ba-Roma, ba ileng ba khona ho thibela.

Ha ho ea hlaka hore na hobaneng Luka a qetella buka ea hae ka noto ena, ka ha ho na le bopaki, ho latela ho fokola ha bopaki khahlanong le Paulose, o ile a lokolloa ho tšoarong ha hae, a nka leeto le leng la boromuoa, 'me hape a nkeloa Roma ho ahloleloa lefu (2 Tim. 4:6–8). Mohlomong, hoesa ka kutloisiso ea Luka, ka ho le Roma e hole, Evangeli e ne e se e “fihlile lipheletsong tsa lefatše” (Liketso 1:8).

“Mamello ea Paulose le ho ba khotso ha hae nakong ea ho tšoaroa ha nako le telele le ho hlokang toka, sebete le tumelo ea hae, e ne e le thero e tsoellang. Moea oa hae, ho fapana le moea oa lefatše, o ne o paka hore matla a ka holimo ho a lefatše a teng ho eena. 'me ka mohlala oa hae, Bakreste ba ile ba susumeletsoa matleng a maholo e le babuelli ba tšebetso eo Paulose a tlosotsoeng ho eona. Ka litsela tsena litlamo tsa moapostola li ile tsa batla, hore ha matla le ho sebeliseha ha hae li bonahala li khaotsoe, 'me hohle a ka etsa hanyenyane, e ne e le hore o bokella mangata bakeng sa Krete masimong ho bonahalang a khetholloa.”— Ellen G. White, *The Acts of the Apostles*, p. 464.

Ho tloha ka ntlha-kemo ea thomo ea kerekeng, leha ho joalo, ho ka thoe buka ea Liketso— kapa nalane ea ho pharalla ha Evangeli ha ho so phetheloe, 'me ke mona e mong le e mong oa rōna a kenang teng. Likhaolo tse ling tse ngata li ngotsoe lilemong tse makholo-kholo, ka linako tse ling ka mali a lipaki tsa Molimo tse tšepahale. Joale ke monyetla oa rōna ho keletsa ka khaolo e le 'ngoe, ea ho qetela (rea tšepa!), le ho fihlisa thomo eo Jesu a e siileng le barutuo ba hae phethahatsong—“e tla ba hona bofelo bo tlang” (Matt. 24:14).

Ho Ithuta Haholoanyane:

“Kreste o file kereke taelo e halalalang. Setho ka seng se lokela e be mocha oo ka oona Molimo a ka fetisetsang lefatšeng matlotlo a leholimo, matlotlo a sa baloeng a Kreste. Ha ho seo mopholosi a lakatsang ho feta basebetsi ba ka emelang lefatšeng Moea oa hae le semelo. Ha ho letho leo lefatše le le hlokanang ho feta lerato la mopholosi le bonoang bothong. Leholimo lohle le emetse banna le basali bao Molimo o ka senolang matla a Bokreste.”—Ellen G. White, *The Acts of the Apostles*, p. 600. “Molimo o se a eme nako e telele hore moea oa bosebeletsi o nke kereke kaofela e le hore bohle ba tle ba mo sebeletse. Ha litho tsa kereke ea Molimo li etsa mosebetsi oo li bilelitsoeng masimong a nang le bohloki hole le haufi, phethahatsong ea thomo e kholo, lefatše lohle haufinyane le tla hlokomelisoa ’me Morena Jesu o tla khutlela lefatšeng lena ka matla le khanya e kholo.”—Page 111.

Lipotso tsa Puisano:

1. Ke joang Luka a bontšang tumelo ea Paulose ho Molimo leetong lohle ho ea Roma? Ba bang ba ile ba ameha joang ke tumelo eo e se nang maemo?
2. Ho sa natsoe sohle seo a fetileng ho sona, Paulose ha a ka a lahla tumelo kapa thomo ea hae. Ha a le Roma, o tsetse pele ho ruta ho sa natsoe ho khinoa ha hae. Re ka etsang ha re lekoa hore re tlohele ho phatlalatsa Evangeli motho e mong?
3. Bala Ba-Roma 1:14, 15. Hobaneng Paulose ka bo eena a ne a ikutloa a tlameha—kapa a kolota—ho ruta Evangeli ho bohle? Na rōna re tlameha hanyenyane ho feta eena? Nahana ka polelo ena: “Ho boloka meea e lokela ho ba tsešetso ea bophelo ea bohle ba ipitsang ka Kreste. Re kolota Molimo ka lebaka la mohau oo re fileng oona, ka lebaka la leseli leo a re khantšelitseng lona, le ka matla a ’nete e ntle eo re e sibollotseng.”—Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, vol. 4, p. 53.
4. Bala hape sekha se tsoang ho Esaia seo Paulose a se sebelisitseng. Ke joang taba ee e ka re hohelang? E, re filoe ’nete, empa ha re ithatafatsa, kapa le lintlheng tsa eona tse ka bang le khohlano le thato kapa litakatso tsa rōna, ke kotsi e fe eo re ka tobanang le eona semoeeng?
5. Nahana u se u le lesole tlameletsoeng ho Paulose. U nahana hore o bone eng ho monna eo a neng a fasisoe haufi le eena?